

09.04.2024

Kulttuuriympäristöpäällikkö

Helsingin seurakuntayhtymä
Korhonen Jarkko

Helsingin kaupunginmuseon lausunto kaivutyöstä Helsingin Kampin Vanhassa kirkkopuistossa

HEL 2024-004941 T 11 01 01

Suunniteltu kaivutyö

Helsingin seurakuntayhtymä on pyytänyt Helsingin kaupunginmuseolta lausunnon vesijohtotyöhön liittyvästä kaivusta Helsingin Kampin Vanhassa kirkkopuistossa kiinteistöllä 91-4-65-0 osoitteessa Lönnrotinkatu 6. Helsingin seurakuntayhtymä on tilannut Uudenmaan lämpötekniikalta tonttivesijohdon uusinnan. Vesijohto on uusittava, koska Vanhan kirkon tonttivesijohdon sulkua ei voida sulkea ja Helsingin seudun ympäristöpalvelut (HSY) on velvoittanut Helsingin seurakuntayhtymää uusimaan kadulla sijaitsevan sulun. Tonttivesijohto on vanhaa sinkkivesijohtoputkea ja se on käyttöikänsä lopussa. Urakassa tehdään kaivu ja asennetaan uusi vesijohto vanhaa vesijohtolinjaa pitkin Lönnrotinkadulta kirkkorakennuksen itäpään keskiosan kohdalle.

Kiinteä muinaisjäännös ja sen tutkimushistoria

Työmaa sijaitsee muinaismuistolain (295/1963) perusteella rauhoitetun kiinteän muinaisjäännöksen Vanha Kirkkopuisto (tunnus muinaisjäännösrekisterissä 1000030635) kohdalla. Kohde on historiallisen ajan hautausmaa. Vanhassa kirkkopuistossa ja sen ympärillä katualueilla ja kortteleissa on sijainnut vuosien 1695–1829 aikana useita hautausmaita.

Vuosien 1695–1697 nälkävuosien aikana haudattiin ensimmäiset vainajat nykyisen Bulevardin ja Fredrikinkadun risteyksen tiennoille tai idemmäksi. Helsinkiä 1710 kohdanneen ruttoepidemian aikana kuolleet haudattiin edellisen hautausmaan itäpuolelle Annankadun tienoille. Toisen tulkinnan mukaan hautaukset tapahtuivat Fredrikinkadun kohdalle. Fredrikinkadun ja Annankadun risteyksen pohjoispuolelle haudattiin Hattujen sodan vainajia ja siitä tuli 1700-luvun puolivälissä tykistön hautausmaa. Kaupungin hautausmaa perustettiin alueelle 1790. Se si-

09.04.2024

Kulttuuriympäristöpäällikkö

jaitsi Vanhan kirkkopuiston itäosassa ja Yrjönkadun kohdalla. Hautausmaa sai nykyiset rajansa 1817 asemakaavassa. Vanhana kirkkona tunnettu kirkkorakennus otettiin käyttöön 1826. Hautaaminen lopetettiin alueelle vuonna 1829, jonka jälkeen alue muutettiin 1850-luvulla puistoksi. Vanhaan kirkkopuistoon tehtiin hautauksia vielä sisällissodan aikana 1918 sekä viimeinen haudaus Viron sisällissodassa kaatuneille suomalaisille vapaaehtoisille helmikuussa 1919.

Helsingin kaupunginmuseo on tutkinut hautausmaahan liittyviä löytöjä Bulevardilla, Lönnrotinkadulla ja Yrjönkadulle tehtyjen kunnallistekniikan asennustöiden valvonnoissa vuosina 2003–2011. Vanhan kirkkopuiston alueella on 1981 voimaan tullut asemakaava, jossa puisto on määritelty historialliseksi puistoksi. Vanha kirkkopuisto on merkitty muinaisjäännösrekisteriin 2017 muuna kulttuuriperintökohteena ja sen status muutettiin kiinteäksi muinaisjäännökseksi 27.11.2023.

Arkeologinen valvonta

Työmaan kaivu on tehtävä arkeologin valvonnassa. Kenttätutkimukset, jälkityöt ja mahdolliset löytöaineiston analyysit teetetään arkeologisia kenttätöitä suorittavalla konsultilla. Tutkimuskustannuksista vastaa rakennushankkeen teettäjä. Ohjeet arkeologisen tutkimuksen tilaamiseen ja lista arkeologisia kenttätöitä tekevistä toimijoista löytyvät Museoviraston verkkosivuilta osoitteesta:

<https://www.museovirasto.fi/fi/kulttuuriymparisto/arkeologinenkulttuuriperinto/arkeologisen-kulttuuriperinnon-tutkimus/arkeologistenkenttatoiden-tilaaminen>

Arkeologinen valvonta on tehtävä Museoviraston määrittelemien laatuvaatimusten ja ”Historiallisen ajan hautapaikat ja arkeologinen kulttuuriperintö –tietoaineisto 2021” –ohjeen mukaisesti. Mikäli vesijohdon kaivussa löytyy kokonaisuudessaan säilyneitä hautauksia, ne tutkitaan valvonnan yhteydessä, joka saattaa aiheuttaa taukoja työmaan toimintaan. Vallitsevan tutkimuskäytännön mukaisesti vesijohtokaivannon pohjalle tehdään tarkistuskuoppia, joilla tarkastetaan kaivannon alla jäävän kulttuurikerroksen syvyys. Mikäli kulttuurikerros on alle 30 cm syvä kaivannon pohjalta laskien, se kaivetaan kokonaan pois. Jos kulttuurikerros ulottuu selvästi 30 cm syvemmälle, se jätetään koskemattomaksi. Koekuopilla varmistetaan, ettei vesijohdon alla jää ohutta kulttuurikerrosta, jonka säilyminen saattaa vaarantua pitkällä aikavälillä. Jos edellä mainitulle 30 cm syvyiselle kerrokselle osuu hautoja tai muita muinaisjäännöksiin liittyviä rakenteita, jotka jatkuvat 30 cm kerroksen alapuolelle, ne tutkitaan kokonaan pois. Kaivuun yhteydessä sekoittuneesta maasta löydetyt luut, joita ei voida enää yhdistää kokonaisuena säilyneiden hautojen konteksteihin otetaan talteen ja luovutetaan seurakunnalle uudelleenhautausta varten.

Helsingin kaupunki
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo

Lausunto

3 (4)

09.04.2024

Kulttuuriympäristöpäällikkö

Lisätiedot

John Lagerstedt, tutkija, puhelin: 310 28328
john.lagerstedt(a)hel.fi

Kulttuuriympäristöpäällikkö

Tiedoksi

Museovirasto

Helsingin kaupunki
Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo

Lausunto

4 (4)

09.04.2024

Kulttuuriympäristöpäällikkö

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.